

Col·loqui Joan Coromines i la Ribagorça (Boí, Vilaller, el Pont de Suert i Sopeira; 31 de maig, 1 i 2 de juny de 2018). — En el deixant del congrés «Joan Coromines i el País Valencià», celebrat a Vinaròs i Rossell els dies 25, 26 i 27 de maig de 2017 (*vid. ER*, XL, p. 575-577), l'Institut d'Estudis Catalans, en col·laboració amb el Departament de Filologia Catalana i Comunicació de la Universitat de Lleida i el Centre d'Estudis Ribagorçans, organitzà un col·loqui sobre «Joan Coromines i la Ribagorça» en quatre localitats altoribagorçanes de Catalunya (Boí, Vilaller, el Pont de Suert) i l'Aragó (Sopeira). Aquesta àrea pirenaica de frontera que tant va interessar l'etimòleg barceloní aplegà especialistes en l'obra coromianiana, com els seus col·laboradors Joan Ferrer (professor de la Universitat de Girona i membre de la Fundació Pere Coromines) i Xavier Terrado (professor de la Universitat de Lleida), respectivament encarregats de la conferència inaugural («Joan Coromines i la Ribagorça») i la de cloenda («Coromines i els parlars antics de la Ribagorça»). Cal destacar la participació activa de la gent del país (ajuntaments, institucions, particulars), de manera especial en les tres “taules obertes” que van articular bona part del col·loqui: «Etnografia, literatura i cultura a la Ribagorça» (conduïda per Jordi Suïls), «Coromines i l'onomàstica ribagorçana» (conduïda per Albert Turull) i «Coromines i els parlars ribagorçans» (conduïda per Ramon Sistac). A més, hi tingueren cabuda activitats diverses relacionades amb la figura de Coromines i el territori d'acollida: així, les intervencions de dues persones que van conèixer i tractar l'etimòleg a la Vall de Boí (Manel Beneria i Rosendo Vila); la ponència de Ventura Castellvell (membre de la Societat d'Onomàstica) sobre «Barruera en els treballs toponímics de l'enginyer Rafael de la Torre, col·laborador de Coromines»; la presentació del *Diccionari Etnogràfic Pallarès* d'Isaac Beà i Sebastià Jordà; una visita guiada per Vilaller a càrrec de Mª José Erta; la sortida toponímica «Notes sobre Coromines i l'onomàstica del Pont de Suert», conduïda per Jordi Suïls; i la visita al monestir d'Alaó (Sopeira), guiada per Glòria Francino. En suma, el col·loqui va servir per fer present la figura i el llegat de l'obra de Joan Coromines, una obra oberta i susceptible encara d'estudi i explotació, així com per recordar els seus vincles amb aquestes terres de cruïlla pirinenca.

José Enrique GARGALLO GIL
Universitat de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

Homenatge de la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona al Dr. Ramon Cerdà Massó (25 de maig de 2018). — El passat dia 25 de maig de 2018 la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona es va vestir de gala per retre homenatge al Dr. Cerdà Massó, catedràtic emèrit.

L'acte, organitzat pel Dr. José Enrique Gargallo i el Dr. Paolo Roseano, es va titular «Cinquanta primaveres a la UB. Jornada d'homenatge al professor Ramon Cerdà», en record als anys durant els quals va desenvolupar la seva tasca professional i investigadora. Va estar dividit en dues sessions. La sessió matutina es va inaugurar oficialment amb un acte protocol·lari presidit pel degà de la Facultat, Dr. Javier Velaza, i seguit per dues taules rodones. A la primera, que duia per títol «Ramon Cerdà i la ciència lingüística», hi van participar el Dr. Joan Julià-Muné (Universitat de Lleida), la Dra. Núria Bel (Universitat Pompeu Fabra) i la Dra. Mireia Farrús (Universitat Pompeu Fabra) i va estar moderada pel Dr. Eugenio Martínez Celdrán. A la segona, «La nostra descoberta de la lingüística romànica», hi van participar la Dra. Anna Maria Mussons, el Dr. Xavier Lamuela, la Dra. Maria-Reina Bastardas i el Dr. Joan Fontana, sota la moderació del Dr. José Enrique Gargallo. En aquestes interessants taules rodones es va començar a intuir la profunda petjada científica i humana que havia deixat en els ponents l'homenatjat. Però aquest aspecte va esclatar amb gran

vigor a la sessió vespertina, molt més centrada en la figura del Dr. Cerdà vista per diferents exalumnes, companys, col·legues i amics. Per ordre d'actuació: Dra. Ana Ma. Fernández Planas (Universitat de Barcelona), Dr. Brian Mott (Universitat de Barcelona), Dra. Isabel de Riquer (Universitat de Barcelona), Dr. Joan Veny (Universitat de Barcelona), Dr. Joaquim Mallafre (Universitat Rovira i Virgili), Dr. Josep Maria Sabaté (Universitat Rovira i Virgili), Dr. Kálmán Faluba (Universitat Eötvös Loránd de Budapest), Dr. Károly Morvay (Universitat Eötvös Loránd de Budapest), Dra. Maria Rosa Vila Pujol (Universitat de Barcelona), Dra. Maria Teresa Garcia Castanyer (Universitat de Barcelona), Dr. Virgil Ani (Universitat de Barcelona), Dra. Wendy Elvira-García (Universitat de Barcelona) i, d'una manera meravellosament espontània, la Dra. Kyunghée Kim (Hankuk University de Seúl). Després de totes les intervencions, el Dr. Cerdà Massó va prendre la paraula i va fer un resum concís sobre la seva vida professional amb el seu estil característic, que no deixa ningú indiferent, ni avorrit. A més a més, va mostrar una sorpresa inesperada i mai vista en un homenatge. I és que havia demanat a tots els ponents que deixessin anònimament en una urna comentaris negatius sobre la seva persona. Només n'hi havia un redactat per ell mateix.

Tota la jornada es va celebrar a l'Aula Capella de la Facultat de Filologia de la UB i es va cloure amb una magnífica actuació de la Coral de Filologia, que va interpretar dues cançons molt ben escollides per a l'ocasió i, finalment, el *Gaudeamus Igitur*, secundat pels assistents emocionats.

Totes les intervencions van ser seguides amb afecció per tots els assistents, però molt en especial pel propi Dr. Cerdà Massó, que sovint no va poder contenir alguna llàgrima de sorpresa davant de tant de respecte, admiració i estimació mostrats tant pels ponents com pel nombrós públic —família, amics, companys d'estudis, companys de feina, col·legues, exalumnes— que hi va assistir i va ser testimoni d'un homenatge molt més que merescut. De fet, part del nombrós públic a l'acte estava constituït per antics companys de la seva època d'estudiant a l'Institut de Tarragona (el Dr. Cerdà va néixer l'any 1941 a Constantí) i a la mateixa Facultat on es va celebrar l'acte. D'aquest detall podem deduir que el Dr. Cerdà Massó havia de ser un bon estudiant (no és del tot veritat, confessa) i un molt bon company (això sí) que ha sabut conservar durant tota una vida les amistats de sempre i les ha sabut ampliar amb el pas del temps.

Realment no era una celebració amb motiu de la seva jubilació, perquè aquesta ja havia tingut lloc uns anys enrere, sinó per celebrar les seves «cinquanta primaveres a la UB», com resa el títol de l'homenatge. De fet aquest reconeixement de la Facultat de Filologia era una assignatura pendent per tot el que el professor ha ofert al llarg de tant de temps.

La seva vida està absolutament lligada a aquesta Universitat, tret d'algunes excursions curtes a Madrid (on va elaborar la seva tesi doctoral, dirigida pel Dr. Badia i Margarit, i on va rebre bons consells del Dr. Quilis) i als Estats Units. Ell hi va entrar com a estudiant amb divuit anys i, de fet, encara no n'ha sortit, malgrat la jubilació obligatòria als setanta anys i la finalització de l'emeritatge actiu als setanta-tres. La seva curiositat intel·lectual i les ganes de mantenir-se actiu i en plena forma fan que segueixi essent membre de l'equip de treball del projecte de recerca actiu vinculat al Laboratori de Fonètica que, en realitat, ell mateix va contribuir a fundar l'any 1978.

Com és habitual a les universitats, des del punt de vista professional, després de la seva etapa d'estudiant i, en el seu cas, després de formar-se com a fonetista al Laboratori de Fonètica del CSIC (un fet absolutament rellevant en qualsevol cas, però encara més en el seu moment), va ser simultàniament professor i investigador. Destaquem a continuació, en forma de pinzellades ràpides, algunes qualitats del Dr. Cerdà Massó lligades a aquestes dues dimensions en relació amb la UB.

En primer lloc, com a professor, ha estat docent de moltíssimes assignatures. En moltes va haver d'obrir camí, essent-ne el primer docent (com ara *Pragmàtica*), o bé iniciant algunes nove-

tats disciplinàries, com va passar als anys 60 amb la *Lingüística estructural*, matèria que li proveïa en bona part dels estudis que havia fet a Madrid i del coneixement personal de moltes primeres espases de la teoria, com, per exemple, Coşeriu, amb qui l'unia una bona amistat personal més enllà de l'àmbit acadèmic. Que hagi impartit tantes assignatures no és un fet habitual. Demuestra que té coneixements sòlids de totes les matèries, quelcom que es veu corroborat en la seva recerca.

El més important, però, en aquesta dimensió docent és la preocupació constant pels seus alumnes que va demostrar fins al darrer moment com a professor en actiu. Ho dic per experiència. Veritablement es preocupava perquè aprenguéssim el màxim possible de l'assignatura que fos i sempre incitava vivament la nostra participació i el fet de qüestionar les coses amb fonament. Això fa que més de cinquanta generacions d'alumnes el recordem amb molta estimació. Així, podem dir que ha estat un professor brillant que té l'estima profunda i el record dels seus estudiants.

En segon lloc, cal parlar d'ell com a investigador. Aquesta dimensió no es pot deslligar del tot de l'anterior. En la vida universitària la recerca i la docència d'un bon professor han d'anar retroalimentant-se mútuament per donar els millors fruits possibles. El Dr. Cerdà Massó ha buscat i trobat aquest equilibri i l'ha aconseguit de manera novament brillant, excepcional. Recordem unes poques dades a tall d'exemple. Abans hem deixat apuntat que havia fet moltíssimes assignatures (cosa no gaire habitual); si ara reprenem l'observació sota la llum de la recerca, veiem que té publicacions —per tant, recerca— sobre tots els camps de la lingüística teòrica i sobre diversos camps de la lingüística aplicada, la qual cosa constitueix un altre fet gens habitual. També cal destacar que ha dirigit moltes tesis doctorals sobre aspectes lingüístics ben diversos. I, especialment, ha assolit càrrecs molt i molt rellevants des del punt de vista de la recerca: en el pla internacional va ser el màxim responsable de l'Estat a Eurotra, aleshores un projecte de la Unió Europea molt innovador i punter en el terreny de la traducció automàtica, i per tant en l'àrea de la lingüística computacional. Es tracta d'un càrrec que no ha estat igualat posteriorment per ningú més a la Facultat de manera oficial. També va ser president de la SEL (Sociedad Española de Lingüística) i membre de la junta directiva de la SEAF (Sociedad Española de Acústica Forense) en un altre moment en què s'encetaven els estudis de lingüística i fonètica forense, terreny en el qual també és i ha estat una autoritat.

Cal concloure des d'aquest punt de vista que és un veritable lingüista en tota l'extensió del mot, un investigador competent en tot el que ha estat interessat, que ha estat gairebé tot. La seva trajectòria ha estat brillant intel·lectualment, com demostren la seva amplíssima recerca i els seus càrrecs de responsabilitat en aquesta àrea.

Fins aquí hem parlat del Dr. Cerdà Massó com a un amic fidel, com a un professor preuat que té l'estimació profunda i el record dels seus estudiants i com a un investigador brillant amb càrrecs de responsabilitat internacional molt importants. Certament, cap d'aquestes qualitats per si soles el fan un personatge únic a la universitat, però si es donen totes les característiques juntes i, a més a més, hi afegim les seves qualitats personals, la seva esdevé una personalitat única i molt probablement irreplicable. Entre les qualitats, cal destacar especialment l'enginy en els comentaris, la rapidesa mental, el seu humor, el fet de ser un comunicador solvent i un autèntic amic de veritat, a part de la seva generosa bondat.

Totes aquestes qualitats es veuen reflectides en les seves obres, i també en l'última, un llibret que s'ha editat per a l'ocasió titulat *Una vida dedicada a la lingüística* i que durant la temporada juny-juliol de 2018 ha estat triat "Llibre destacat del mes" per Edicions de la Universitat de Barcelona. Podem incloure una petita cita del llibre que dona una idea de la personalitat de l'autor: «En un símil geològic, trobo que [la meua biografia acadèmica] en conjunt ha estat una experiència global viscuda com un territori de muntanyes amb rius, barrancs, torrents i llacs, que la pluja i la sequera més o menys quotidianes connecten, n'obren de nous, n'estronquen poc o molt de vells, i que amb el temps deriva cap a situacions més o menys imprevisibles però relativament estables.

En el meu cas prendré la lingüística teòrica com a centre principal de referència, de fet el riu més cabalós, i sobretot faré l'impossible per no provocar avorriment al lector».

Per tot plegat queda clar que el Dr. Cerdà Massó ha estat i és encara veritablement un gran lingüista i un autèntic mestre. És per això que l'homenatge era sobradament justificat i merescut, i segurament ja feia temps que se n'havia fet mereixedor.

Ana Ma. FERNÁNDEZ PLANAS
Universitat de Barcelona

Quim Monzó rep el 50è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes (Barcelona, Palau de la Música, 4 de juny de 2018). — El passat 4 de juny Quim Monzó va rebre el 50è Premi d'Honor de les Lletres Catalanes al Palau de la Música Catalana, a Barcelona, lliurat per Òmnium Cultural. En les seves paraules d'agraïment va fer referència als inicis com a lector, explicant com un dia va descobrir el préstec de llibres al bibliobús que passava un cop al mes per la plaça de Sants, llavors anomenada Salvador Anglada. El bibliobús, juntament amb les parades de llibres vells del mercat de Sant Antoni, va ser la seva principal font de «subministrament de llibres».

L'espectacle que acompanya el lliurament del Premi d'Honor va contextualitzar-ne l'obra, i es van llegir alguns fragments de les seves narracions i articles. Manel Ollé va fer una breu glossa de la narrativa de Monzó, centrant-se especialment en els contes que considera obres mestres d'aquest gènere. També van pujar a l'escenari del Palau els periodistes Mònica Terribas i Jordi Basté, que van conversar amb Òscar Dalmau, el presentador de l'acte, sobre la col·laboració de Monzó a la ràdio i a la televisió. Es va projectar, també, un fragment de la conversa que Monzó va mantenir uns dies abans amb el periodista Ramon Besa on Monzó reivindicava que «el columnisme és literatura».

Cal destacar especialment la presència d'una quinzena de traductors de les seves obres a altres llengües. Monzó, un dels escriptors catalans més reconeguts internacionalment, ha estat traduït a vint-i-sis idiomes. Aquests traductors, vinguts expressament per assistir al lliurament del Premi d'Honor, el dia anterior havien participat en una conversa a la Llibreria Calders de Barcelona per parlar de la seva tasca com a traductors de Quim Monzó, i en general com a traductors del català a les seves llengües.

«Ara farem un flaixbac», va dir Monzó després de reflexionar sobre els seus inicis com a escriptor. Va retornar al bibliobús de la seva infància. Fent una passa més enrere, Monzó va recordar com un altre bibliobús serví el gener del 39 per portar a l'exili escriptors com Mercè Rodoreda, Joan Oliver, Francesc Trabal i Armand Obiols. Els presos i exiliats polítics que aquest 2018 no van poder assistir al Palau de la Música es van fer de nou presents entre les prop de 2.000 persones que l'omplíem. En diversos moments des de l'inici de l'acte se'ls va recordar, i molt especialment es va recordar a Jordi Cuixart. Per primera vegada a la història, en la cinquantesena edició, el president d'Òmnium Cultural no va poder fer el lliurament del Premi d'Honor. Com va recordar Òscar Dalmau «perquè el tenen tancat a la cel·la 201 de la presó de Soto del Real».

Monzó va cloure el seu agraïment preguntant-se «si algun dia no gaire llunyà haurem de tornar a fer servir algun bibliobús perquè les persones (siguin o no escriptors) puguin escapar de la injustícia, de l'opressió, de la tirania.».

Gerard MUIXÍ I TEJADO
Òmnium Cultural